

Nemzetijövedelem-számítások, nemzeti számlák Magyarországon

Rövid történeti áttekintés

Pozsonyi Pál

2017. május 25.

Kezdetek

Kezdetek

1665 William Petty

The first estimate of national income, by William Petty¹

William Petty's original estimates, 1664

Income		Expençe	
From Land	8	Food, Housing, Clothes and all other necessaries	40
From other Personal Estates	7		
From the labour of the People	25		
Total	40	Total	40

¹ Shown in an accounting form by Richard Stone (*Nobel Memorial Lecture, 1984, p. 7*); England, in million pounds.

Forrás: André Vanoli: A History of National Accounting, (IOS Press, Amsterdam 2005.)

17. század folyamán több angol, francia

- pl. Boisguillebert és Vauban

18–19. század

- Quesney: Tableau Economique (1758)
- Adam Smith: The Wealth of Nations (1776)

1855 Kautz Gyula: Az Austriai Birodalom statistikája,
különös tekintettel Magyarországra
a nemzeti vagyon kérdése

Kautz Gyula

Fellner Frigyes

Magyarország 20. század első fele

1893: Fellner Frigyes: A nemzeti vagyon becslése,
majd 1901, 1910, 1930

1903 Nemzeti jövedelem – szűkebb koncepció

1930: Szigeti Gyula (KSH)

1936: Matolcsy Mátyás – Varga István 1924/25 – 1934/35
– bővebb koncepció

1. Magyarország nemzeti jövedelme és

(Konkoly Thege Gyula dr., illetőleg a M. kir.

Revenu national de la Hongrie et sa répartition par branches de production.

A nemzeti jövedelem forrásai, termelési ág	A nemzeti jövedelem összege							
	1929		1930		1931		1932	
	é v e k							
	ezer P en milliers de pengős	%	ezer P en milliers de pengős	%	ezer P en milliers de pengős	%	ezer P en milliers de pengős	%
Östermelés								
Mezőgazdaság	1,819.296	42·2	1,525.209	40·2	1,184.849	37·3	1,016.175	38·7
Vadászat és halászat	13.623	0·3	12.140	0·3	9.816	0·3	7.914	0·3
Bányászat és kohászat	108.606	2·5	92.623	2·4	89.178	2·9	88.127	3·4
Östermelés összesen . . .	1,941.525	45·0	1,629.972	42·9	1,233.843	40·5	1,112.216	42·4
Ipar								
Gyáripar	1,252.105	29·1	1,150.297	30·3	957.247	31·5	765.815	29·2
Kézműipar	632.177	14·7	564.233	14·8	455.439	15·0	394.281	15·0
Ipar összesen	1,884.282	43·8	1,714.530	45·1	1,412.686	46·5	1,160.096	44·2
Kereskedelem és szállítás								
Kereskedelem	256.797	6·0	239.067	6·3	214.307	7·0	190.733	7·3
Szállítás	225.542	5·2	215.438	5·7	182.530	6·0	159.080	6·1
Kereskedelem és szállítás összesen	482.339	11·2	454.505	12·0	396.837	13·0	349.813	13·4
Mindössze	4,308.146	100·0	3,799.007	100·0	3,043.366	100·0	2,622.125	100·0
Követelések a külfölddel szemben								
Nemzeti jövedelem összesen . . .	4,363.175		3,844.429		3,079.358		2,629.048	
Tartozások a külfölddel szemben .	184.556		202.719		226.506		19.100	
Tiszta nemzeti jövedelem	4,178.619		3,641.710		2,852.852		2,609.948	

A n e m z e t i v a g y o n

e l e m e i	n a g y s á g a			
	1912 körül		1930 körül	
	pengő	%	pengő	%
I. Földbirtok	8.382,939.465	34·94	11.252,473.280	32·41
II. Bányászat és kohászat	1.061,167.568	4·42	1.460,089.490	4·20
III. Épületek	5.252,422.974	21·89	8.190,278.652	23·59
IV. Közlekedési eszközök	2.461,922.833	10·26	2.921,434.609	8·41
V. Ingók	6.705,082.506	27·94	10.519,368.418	30·30
VI. Követelések a külfölddel szemben	130,790.332	0·55	370,893.470	1·09
Összes nemzeti vagyon	23.994,325.678	100·00	34.714,537.919	100·00
Tartozások a külfölddel szemben	5.832,707.603		2.633,989.541	
Tiszta nemzeti vagyon	18.161,618.075		32.080,548.378	

Table 2/a. Percentage analysis of the nominal value of the national income including the value of domestic work.

	1924/25	1925/26	1926/27	1927/28	1928/29	1929/30	1930/31	1931/32	1932/33	1933/34	1934/35	1935/36	1936/37
Agriculture	41.1	39.8	36.9	37.0	37.9	36.4	34.3	32.0	28.8	27.7	29.8	31.8	33.8
Mining and smelting	2.0	1.5	1.4	1.5	1.5	1.5	1.5	1.7	1.7	1.7	1.8	1.9	1.9
Industrial production	24.7	26.8	27.2	27.5	27.5	28.5	29.5	29.6	29.4	30.9	31.6	31.0	30.8
Transport	3.9	6.5	6.6	7.0	7.0	7.6	8.1	8.4	7.4	8.3	7.9	8.0	8.1
Distribution	4.4	5.6	6.3	6.4	7.6	7.6	8.9	9.3	9.6	11.2	10.0	9.0	7.4
Price-increasing effect of certain sources of revenue	8.6	7.9	8.2	8.5	7.7	7.1	6.9	8.1	8.4	8.7	8.0	7.9	8.1
Dwellings	5.6	4.4	5.5	6.5	6.7	7.9	9.2	10.8	11.5	10.5	10.4	9.4	8.6
Theatres and cinemas	0.6	0.5	0.5	0.5	0.4	0.4	0.5	0.5	0.6	0.6	0.6	0.6	0.6
Domestic work	12.1	11.3	12.5	10.6	9.4	9.7	9.5	9.8	8.1	6.8	6.5	6.3	5.9
International payments	-0.2	-0.8	-1.4	-1.4	-1.6	-2.4	-3.5	-5.0	-0.6	-1.2	-1.6	-1.1	-0.5
80 p. c. of costs of transport of persons and postal receipts ¹⁾	-2.5	-3.3	-3.5	-3.8	-3.8	-4.0	-4.5	-4.9	-4.6	-4.8	-4.6	-4.4	-4.3
State and local road-maintenance ²⁾	-0.3	-0.2	-0.2	-0.3	-0.3	-0.3	-0.4	-0.3	-0.3	-0.4	-0.4	-0.4	-0.4
Total	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0	100.0

¹⁾ Only the remaining 20 per cent is a net contribution to the national income. But in the net contribution of transport the total 100 per cent is included. *Vide p. 26.* — ²⁾ *Vide p. 27.*

Az SNA (System of National Accounts)

1928: Népszövetség – Nemzetközi gazdaságstatisztikai konferencia

1930-as: évek további fejlődés (válság + közgazdaságtan fejlődése)

1939: Népszövetségi nemzetijövedelem-publikáció 26 országról, az 1929–1938 évekről

1945: szakértői értekezéslet (Richard Stone)

1947: az első módszertani ajánlás

1950: National Income Statistics, 41 UN-tagállamra, az 1938–1948 évekre

- jellemzője: ágazatos VA-bontás, jövedelemadatok is, a felhasználás részletes bontása
- célja: elemzés
  - gazdasági trend
  - infláció
  - központi segélyek hatásai
  - gazdasági aktivitás mértéke

Magyarország 1945 után

1950: 1949-re nemzeti jövedelem Szigeti módszerével
(4 oldal)

1951–1955: nem jelent meg, Statisztikai évkönyv sem

- Árvay János szerint NJ minden évben elkészült
- 1949–1955-ös évkönyvben (5 oldal)
- Fellner-, Szigeti-koncepciók nyomán
- Vizsontmérlegszerűek
- Tervutasításos rendszer, árak, minőség

1958: ÁKM az 1957-es évre

1960-as évek eleje:

Nemzeti jövedelem és lakosság teljes fogyasztása
ellentmondása
MPS és SNA ellentmondása

1960-as évek: viták, új rendszer kidolgozása

1968 döntés a duális rendszerről (részvétel mindkét
nemzetközi statisztikai rendszer összeállításában)
eltérések

- osztályozások
- néhány értékelési elv
- jövedelemelosztás

5. tábla

Az 1954. évi nemzeti jövedelem összetétele
1949., illetve 1954. évi változatlan árakon
(százalék)

Termelés	1949.	1954.	Felhasználás	1949.	1954.
	évi változatlan árakon			évi változatlan árakon	
Ipar	62,5	54,3	Lakosság fogyasztása ..	57,8	69,9
Építőipar	6,8	5,5	Közületek fogyasztása	17,6	12,1
Mezőgazdaság	19,1	28,3	Fogyasztás összesen	75,4	82,0
Közlekedés	6,9	4,0	Állóalap-növekedés	16,8	11,1
Belkereskedelem	10,7	16,3	Forgóalap-növekedés ..	8,1	6,9
Külkereskedelem	-6,4	- 8,7	Felhalmozás összesen	24,9	18,0
Anyagi termelés egyéb ágai	0,4	0,3	Külföldi felhasználás összesen	- 0,3	0,0
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

6. tábla

Az 1958. évi nemzeti jövedelem összetétele
1954., illetve 1959. évi változatlan árakon
(százalék)

Termelés	1954.	1959.	Felhasználás	1954.	1959.
	évi változatlan árakon			évi változatlan árakon	
Ipar	55,4	54,5	Lakosság fogyasztása ..	73,2	70,2
Építőipar	6,5	9,8	Közületek fogyasztása .	8,7	8,1
Mezőgazdaság	25,9	28,1	Fogyasztás összesen	81,9	78,3
Közlekedés	3,6	3,8	Állóalap-növekedés	11,6	14,5
Belkereskedelem	8,4	3,2	Forgóalap-növekedés ..	4,7	4,4
Külkereskedelem			Felhalmozás összesen	16,3	18,9
Anyagi termelés egyéb ágai	0,2	0,6	Kiviteli többlet	1,8	2,8
<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>	<i>Összesen</i>	<i>100,0</i>	<i>100,0</i>

A nemzetiszámla-számítások különböző szakaszai 1990 után

1989–1995: az SNA bevezetése

1996–2003: az ESA szerinti fejlesztés

2004–2009: a számlák (szinte) teljessé tétele

2010–2013: „finomhangolás”

2014–2015: ESA 2010 bevezetése

A nemzetiszámla-számítások a 1990-es évek első felében

1990–91: az MPS számítások mellőzése, az SNA93 bevezetése

- együttműködés kezdete az OECD-vel (1990)
- National Accounts for Hungary – Sources, Methodes and Estimates (1994)

1995: SNA-típusú számlák publikálása az 1991–1993 évekre

- publikálás formája, alkalmazott kategóriák, (SNA93) osztályozások

Együttműködés kezdete az EUROSTAT-tal (1991)

1996–2003: az EU-csatlakozásra felkészülés jegyében az Európai Számlák Rendszerének (ESA) fejlesztései

1996: fordulás az ESA95 felé, további finomítások

1996: a területi GDP-számítások kezdete (1995)

1997: GNI-számítások

1997: a negyedéves GDP-számítások kezdete
(1996. I. egyedév), t+120 nap (ma: t+45!)

2000: negyedéves GDP már nem csak egy volumenindex

2000: éves és negyedéves GDP-adatok harmonizációja

2001: nemzeti számlák revíziós politikájának első kidolgozása

2002: negyedéves GDP szezonális kiigazítás bevezetése

2003: borraivaló és hálapénz

2004–2009: a számlarendszer közel teljessé tétele

2006: fix bázisév helyett láncindexek használata a volumenszámításoknál

2007: új értékcsökkenési adatok PIM állóeszközzel

2010–2012: a számlarendszer finomhangolása

(pl. Forrás-Felhasználás táblák integrálása)

2013–2014: az új ESA 2010 bevezetése miatti változtatások

A nemzeti számlák jövője

Van-e jövője a számláknak, vagy már a számlák alkonya következnek?

- változatlanul szükség van a rendszerre és a benne szereplő mutatókra
- a rendszer rugalmas
- képes a változó világra válaszolni, és ez meg is történt

De

- lassan adaptálódik
- Idő- és pénzigényes az átállítás
- piaci pénzbeli értékelvűség korlátoz

Közvetlenül mire alkalmas a nemzeti számla

- termelés, GDP növekedésének elemzése
- a nemzetgazdaság ágazati szerkezetének változása
- a jövedelmek ármalásának vizsgálata
- jövedelmek szerkezetének vizsgálata
- belgazdaság külföldi kapcsolatai
- országok, régiók fejlettségi szintjének összehasonlítása
- európai monetáris politika figyelemmel kísérése
- EU strukturális alapok elosztása
- EU saját források meghatározása (GNI és ÁFA)

Közvetlenül mire **nem** alkalmas a nemzeti számla

- jólét sokoldalú mérésére
- jövedelem differenciáltság leírására
- életmódváltozás leírására
- környezetváltozás negatív hatásainak figyelembevételére
- védelem, katasztrófák értékelése

A nemzeti számlák jövője

Továbbfejlesztés okai:

Kommunikációs és információs technológiák térnyerése

Immateriális javak, szellemi termékek szerepének fokozódása a gazdaságban, társadalomban

Globalizáció kiterjedése, új vállalati, termelési formák, multik térnyerése

Global Value Chain, hol is történnek a termelési fázisok

Jövedelemegyenlőtlenségek kimutatása iránti igény nő (Stiglitz)

Well being → nem egydimenziós, a mérés sem lehet

ENSZ

SNA 2008 4. sz. függelék

34 téma került be a kutatási tervbe, szerteágazó témák,
4 csoport

1. Alapkonceptiót érintő
2. Jövedelemkonceptiót érintő
3. Pénzügyi eszközöket érintő
4. Nem-pénzügyi eszközöket érintő

Ezek vagy már felmerült, de nem megoldott kérdések,
vagy a jövőben nagyobb jelentőségre szert tevő témák

IARIW és OECD

- Stiglitz-jelentés
- Wellbeing és nemzeti számlák
- Nemzeti számlák egy globalizált világban
- Human capital és növekedés

EU

- A TF 2014. november és 2015. november között
- Európai szempontból kívánja meghatározni a fontos kérdéseket, témákat
- Prioritásokat kíván meghatározni, fontosság és alkalmazhatóság
- Ajánlásokat fogalmaz meg, hogy mivel kellene foglalkozni
- A jelenlegi rendszerből mit kellene kidobni, vagy épp milyen újakat bevenni
- Áttekinti az ESA2010-átállás tapasztalatait
- Más statisztikai területek képviselőt is be kell vonni
- Konzultációkat folytat a NSZ-készítőkkel és a felhasználókkal

1867-2017

150

Köszönöm a figyelmet!

